

ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence)

โดย นายองอาจ สุขธน
นักวิชาการแผนกที่ภาพถ่ายปฏิบัติการ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความฉลาดทางดิจิทัล
๒. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารเวลาเพื่อสร้างสมดุล
๓. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีจริยธรรมและการเคารพผู้อื่นบนโลกออนไลน์

สรุปเนื้อหา

ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence) คือ ทักษะความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถทางสังคม และอารมณ์ ที่ช่วยให้เราสามารถใช้ชีวิต ทำงาน และปรับตัวเข้ากับโลกในยุคดิจิทัลได้อย่างปลอดภัย มีประสิทธิภาพ และมีจริยธรรม ประกอบด้วย

๑. อัตลักษณ์ดิจิทัล (Digital Citizen Identity) ความสามารถในการสร้างและบริหารจัดการภาพลักษณ์บนโลกออนไลน์ของตนเองอย่างมีเจตนาที่ดี

ภาพที่ ๑ การสร้างอัตลักษณ์ดิจิทัลที่ดี

ที่มา : <https://e-learning.dga.or.th/>

๒. การจัดสรรเวลาหน้าจอ (Screen Time Management) ความสามารถในการควบคุมและแบ่งเวลาในการใช้งานอุปกรณ์ดิจิทัลกับการใช้ชีวิตจริงได้อย่างสมดุล การจัดลำดับความสำคัญของงานและแบ่งเวลาไปทำกิจกรรมเพื่อสุขภาพหรือปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง

ภาพที่ ๒ การจัดสรรเวลาหน้าจอ

ที่มา : <https://e-learning.dga.or.th/>

๓. การรับมือกับการกลั่นแกล้งออนไลน์ (Cyberbullying Management) ความสามารถในการรับรู้ และรับมือกับการโดนกลั่นแกล้งหรือคุกคามบนอินเทอร์เน็ตได้อย่างถูกต้อง เช่น เมื่อเจอการด่าทอหรือปล่อยข่าวลือเสียหาย ต้องรู้วิธีการจัดการ ไม่ได้ตอบด้วยอารมณ์ ไม่ได้ตอบ เก็บหลักฐาน รายงานระบบ หรือหากเกิดความเสียหาย รุนแรง หรือผิดกฎหมาย สามารถนำหลักฐานไปแจ้งความดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ตำรวจได้

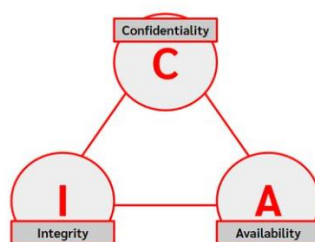

ภาพที่ ๓ การรับมือการกลั่นแกล้งออนไลน์

ที่มา : <http://www.thaihotline.org/๒๐๒๐/๐๑/๐๘/การรับมือการกลั่น>

๔. ความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity Management) ความสามารถในการปกป้องอุปกรณ์ ระบบ และข้อมูลของตนเองจากภัยคุกคามหรือมิจฉาชีพออนไลน์

- ความลับของข้อมูล (Confidentiality) ป้องกันไม่ให้คนอื่นแอบดูข้อมูลส่วนตัว เช่น รหัสผ่าน หรือเลขบัตรประชาชน
- ความถูกต้องของข้อมูล (Integrity) ป้องกันไม่ให้ข้อมูลถูกแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลง เช่น เงินในบัญชีถูกเปลี่ยนตัวเลข
- ความพร้อมใช้งาน (Availability) ระบบหรือแอปพลิเคชันต้องพร้อมใช้งานเสมอ ไม่ถูกไวรัสสั่งปิดระบบจนทำงานไม่ได้

ภาพที่ ๔ ความปลอดภัยทางไซเบอร์

ที่มา : <https://www.blockdit.com/posts/๖๔๐๒eb๙a๔๖๙๖๗a๓๐b๔๔๓๒๗>

๕. การรักษาความเป็นส่วนตัว (Privacy Management) ความสามารถในการดูแลและปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลของเราไม่ให้รั่วไหลหรือถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด พร้อมทั้งเคารพสิทธิในข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่น (รวมถึงความเข้าใจพื้นฐานกฎหมาย PDPA)

ภาพที่ ๕ การรักษาความเป็นส่วนตัว

ที่มา : [เน็ตประชารัฐ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม](#)

๖. การคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) ความสามารถในการแยกแยะข้อมูลจริง ข้อมูลเท็จ หรือข่าวปลอม (Fake News) และประเมินความน่าเชื่อถือของเนื้อหาได้

- แยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น ต้องมองให้ออกว่าสิ่งที่พบ เป็นเรื่องจริงที่มีหลักฐานรองรับ หรือเป็นเพียง ความรู้สึกส่วนตัว
- ตรวจสอบแหล่งที่มา ดูว่าใครเป็นคนเขียน ข้อมูลมาจากเว็บไซต์ที่น่าเชื่อถือหรือไม่ หรือเป็นเพียงบัญชีปลอมที่สร้างขึ้นมามีปณกระแส
- รู้เท่าทันข่าวปลอม (Fake News) สังเกตการพาดหัวข่าวที่ดูเกินจริงเพื่อเรียกร้องความสนใจ (Clickbait) หรือการตัดต่อรูปภาพและวิดีโอเพื่อบิดเบือนความจริง

ภาพที่ ๖ สร้างทักษะรู้เท่าทันข่าวปลอม

ที่มา : www.antifakenewscenter.com/สร้างทักษะรู้เท่าทันข่าว-เพื่อรับมือกับข่าวปลอม/

๗. ร่องรอยทางดิจิทัล (Digital Footprints) คือ ประวัติ ข้อมูล และบันทึกการกระทำทุกประเภทที่เราทิ้งไว้เมื่อมีการใช้งานอินเทอร์เน็ต สามารถแบ่งร่องรอยเหล่านี้ออกได้เป็น ๒ ประเภทหลัก

๑) ร่องรอยดิจิทัลแบบตั้งใจ (Active Digital Footprints) คือ ข้อมูลที่เราจงใจเปิดเผยและส่งต่อเข้าสู่ระบบด้วยตัวเอง เช่น การโพสต์รูปภาพ หรือแชร์บทความบนโซเชียลมีเดีย การกรอกแบบฟอร์มสมัครสมาชิก ลงทะเบียนเรียน หรือสั่งซื้อสินค้า การเขียนรีวิวร้านอาหาร หรือการแสดงความคิดเห็นตามกระทู้ต่างๆ

๒) ร่องรอยดิจิทัลแบบไม่ตั้งใจ (Passive Digital Footprints) คือ ข้อมูลที่ระบบรวบรวมไปโดยที่เราอาจไม่รู้ตัว หรือไม่ได้ตั้งใจจะเปิดเผยโดยตรง เช่น คุกกี้ (Cookies) ของเว็บไซต์ที่คอยจดจำว่าเราเคยเข้าดูสินค้าชิ้นไหน ประวัติการค้นหาข้อมูล (Search History) บนเว็บเบราว์เซอร์ ข้อมูลตำแหน่งที่ตั้ง (IP Address หรือ GPS) จากสมาร์ทโฟนของเรา

ภาพที่ ๗ การจัดการร่องรอยดิจิทัล

ที่มา : <https://www.salika.co/๒๐๒๕/๐๓/๑๙/the-importance-of-digital-footprint/>

๘. จริยธรรมออนไลน์ (Digital Empathy) ความเห็นอกเห็นใจ แสดงความเคารพ และมีมารยาทที่ดีต่อผู้อื่นบนโลกอินเทอร์เน็ต การมีจริยธรรมออนไลน์และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นบนโลกดิจิทัล ประกอบด้วย ๔ ประการดังนี้

๑) การตระหนักรู้ว่า ปลายทางคือคนที่มีความจริง กระจกอยู่เสมอว่า บัญชีผู้ใช้ (Account) ที่เรากำลังพิมพ์หรือคอมเมนต์นั้นไม่ใช่แค่ตัวหนังสือบนหน้าจอ แต่คือ มนุษย์ผู้หนึ่ง ที่มีความรู้สึก เจ็บปวด เป็น และเสียใจเป็นเหมือนกันกับเรา

๒) การสื่อสารด้วยความสุภาพและเคารพความแตกต่าง การมีมารยาทไม่ใช่คำหยาบคาย ไม่โพสต์ข้อความที่สร้างความเกลียดชัง (Hate Speech) และเคารพในความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ อายุ ศาสนา วัฒนธรรม หรือความเห็นทางการเมืองที่แตกต่าง

๓) การปฏิเสธและไม่ร่วมมือกับการกลั่นแกล้งออนไลน์ (Cyberbullying Bystander) โดยเมื่อเห็นผู้อื่นกำลังถูกรุมด่า ประจาน หรือโดนแชร์ภาพล้อเลียนอย่างไม่เป็นธรรม ผู้ที่มีจริยธรรมออนไลน์

Digital Empathy จะไม่เข้าไปร่วมวงคอมเมนต์ซ้ำเติม ไม่กดแชร์ต่อ และหากทำได้ จะช่วยรายงานระบบ (Report) หรือส่งข้อความไปให้กำลังใจผู้เสียหาย

๔) การเคารพสิทธิและทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่น ไม่แอบอ้างผลงาน นำรูปภาพ วิดีโอ หรือบทความของคนอื่นไปใช้โดยไม่มีการอ้างอิงหรือไม่ได้รับอนุญาต รวมถึงไม่แอบถ่ายรูปผู้อื่นในที่สาธารณะ มาโพสต์ประจานเพื่อความสนุกสนาน

ภาพที่ ๘ จริยธรรมออนไลน์ (Digital Empathy)

ที่มา : https://www.etda.or.th/th/pr-news/EDC๒๐๒๕-๐๐๗_EDC_digital-empathy.aspx

การนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน

ช่วยยกระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ตระหนักรู้และรับมือภัยคุกคามทางไซเบอร์ แยกแยะข้อมูลข่าวสาร ตัดสินใจแม่นยำ

ประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเอง

มีความรู้ความเข้าใจ ความฉลาดทางดิจิทัล รู้ถึงวิธีการรักษาความเป็นส่วนตัวไม่ให้รั่วไหล ไม่ตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพ คิด วิตเคราะห์ แยกแยะข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ บริหารเวลาได้ดีขึ้น ลดความเครียด จิตใจสงบ

ประโยชน์ที่ได้รับต่อองค์กร

มีความรู้ความเข้าใจลดความเสี่ยงภัยไซเบอร์ ป้องกันการทำผิดกฎหมายคุ้มครองข้อมูล (PDPA) เพิ่มประสิทธิภาพและผลผลิตในการทำงานจัดสรรเวลาอย่างเหมาะสม สร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมในการทำงานร่วมกันที่ดี

ประโยชน์ที่ได้รับต่อสาธารณะ

เมื่อประชาชนมีภูมิคุ้มกันดิจิทัลที่ดีจะลดปัญหาอาชญากรรมออนไลน์ และลดมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจของ ลดความขัดแย้งและสร้างสังคมออนไลน์เชิงบวก ลดการแพร่กระจายข่าวปลอมช่วยให้เกิดการกลั่นกรองข้อมูล

แหล่งที่มา:

หลักสูตร : ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence)

บรรยายโดย : สถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล
(องค์การมหาชน)

หน่วยงาน : สถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

รูปแบบหลักสูตร : การเรียนรู้ออนไลน์ TDGA e-Learning

ช่วงเวลาฝึกอบรม : สิงหาคม ๒๕๖๙